

Zlý pan Rašín

CHARAKTERISTIKA ČTENÁŘSKÁ LEKCE

Název pověsti: Zlý zámecký pán/Pověst o Černém přízraku/O zlém panu Rašínovi (3 verze též pověsti)

Téma: postava ducha – přízraku

Zdroj:

Pověsti z Vysočiny. Pověsti z Vysočiny [online]. 2012 [cit. 2023-03-03]. Dostupné z:

http://povesti.zvysociny.com/old/povest_o_zlem_panu_rasinovi.php

PECHA, Jiří, Neprakta: Tajemný svět strašidel. Havlíčkův Brod: Vysočina, 1992. Strašidla pro každý den. ISBN 978-80-906586-0-8.str. 58.

Lokace: Chotěboř

Věk žáků: 3.–5. třída

Cíl:

Žáci se seznámí s nadpřirozenou postavou ducha a na základě shrnutí myšlenkové mapy jej dokáží charakterizovat.

Žáci si uvědomí, že pověsti mohou mít více verzí a postavy v nich nemají jednotnou charakteristiku.

Časová dotace: 45 minut

Využité metody: myšlenková mapa, předvídání

Pomůcky: tabule, pracovní list

CHARAKTERISTIKA ČTENÁŘSKÁ LEKCE

1. EVOKACE (aktivity před čtením) 5–10 min.

- *Co si představíte pod pojmem DUCH?*

(nápad **zapisujeme** na tabuli **do myšlenkové mapy** – myšlenkovou mapu lze směřovat **pomocí návodných otázek**)

- *Kdo je to duch?*

možné odpovědi: mrtví, ale jejich duše bloudí – proč? Musí napravit něco ze svého předešlého života, odešli vlastní vinou, straší, nejsou vidět, nemůžeme si na ně sáhnout, hodný/zlý

- *Kde se s ním setkáváme?*

možné odpovědi: hrady, zámky, zříceniny, určitá tajemná místa – domy, hřbitovy, opuštěná místa apod.

- *Jak vypadá?*

možné odpovědi: mají podobu jako za svého života (jsou oblečeni, jak byli pohřbeni), ale oblečení je už poničené, bílé strašidlo apod.

- *Kdy je můžeme potkat?*

možné odpovědi: v noci, o půlnoci

DOPLŇUJÍCÍ INFORMACE

Definice ducha

- je to zjevení, které má zpravidla tělo, hlavu, nohy i ruce, avšak je zcela nehmotné, průsvitné
- duch je nehmotné zjevení, většinou bílé barvy, někdy mlčenlivé, jindy zase hlasité úpící, nelze spolehlivě určit, zda se jedná o přízrak vyložené dobrý či zlý, a proto při setkání s ním pozor.

Jak se na světě objevil duch?

Naši prapředkové žili v jeskyních, když si poprvé povšimli, že po smrti z nehybného těla vyprchal život. Pochopitelně si tento jev nedokázali vysvětlit, a proto se domnívali, že každý má v sobě neviditelnou duši, která po smrti tělo opouští a odchází do záhrobí, odkud se může vrátit jen v podobě přízraku.

Zdroj: PECHA, Jiří, Neprakta: Tajemný svět strašidel. Havlíčkův Brod: Vysočina, 1992. Strašidla pro každý den. ISBN 978-80-906586-0-8.str. 58.

Pohádky a filmy, v kterých se duch v nějaké podobě zjevuje

Harry Potter – skoro bezhlavý Nick, Rovenka z Havraspáru, Ať žijí duchové, Krotitelé duchů, Nebojsa

Co platí na zahánění ducha?

česnek, bylinky, vymítači, vysvobození, pokud byli prokletí

2. UVĚDOMĚNÍ (práce s textem) 25–30 min.**a) Čtení s tabulkou předpovědi (metoda s předvídáním)**

Žáci mohou **pracovat sami, ve dvojicích, případně ve skupinách**. Nejprve si přečtou první část textu a pak do tabulky předpovědi zaznamenávají své nápady: jak bude text pokračovat, jak se postava zachová, co nebo kdo a jak zasáhne do děje apod. Potom dostanou další část textu a srovnávají své předpovědi s tím, jak je to v ukázce. V tabulce označí v posledním sloupci křížkem nebo fajfkou, zda byl odhad správný.

Část textu	Jak se podle vás bude příběh vyvíjet? (Pište v celých větách.)	Proč si to myslíte?	Co se opravdu stalo? (Pište v celých větách.)	Odhad byl:
2.				
3.				
4.				

b) **Kresba ducha**

Žáci si dle vlastní fantazie nakreslí ducha. Odůvodňují, proč vypadá takto a vymýšlí vhodné jméno.

3. REFLEXE 10 min.

Žáci si **sdílejí své obrázky**, porovnávají je vzájemně i vysvětlují podobu ducha i jeho jméno. Odpověďmi na otázky poskytují zpětnou vazbu učitelé.

- *Znali jste pověst již dříve?*
- *Zaujala vás? Čím?*
- *Překvapil vás text něčím?*
- *Vyhovovalo vám číst text po částech?*
- *Byly vaše odhady správné? Trefil se někdo vícekrát?*

Pokud budete mít s žáky čas, **nechte je přečíst některé jejich nápady**.

Text: O zlém panu Rašínovi

Chotěboř a chotěbořské panství patřily v 17. století panu Jaroslavu Sezimovi Rašínovi z Rýzemberka. Ke svým poddaným byl velmi krutý, a proto nenalezl ani po své smrti klid. Každou noc úderem dvanácté byli Chotěbořští svědky hrůzostrašného výjevu. Od východní strany chotěbořského zámku vyjížděl nádherný kočár, do nějž bylo zapřaženo trojspřeží ohnivých vraníků. Duch pana Rašína byl zahalen v černém a městem projížděl celou hodinu. Výjev byl často provázen hlukem, který budil počestné chotěbořské občany.

Ti už nemohli řádění pana Rašína vydržet a poprosili proto kněze, aby Rašína zahnal. Kněz jim slíbil pomoc.

Několik odvážlivců si připravilo meče a domluvili se, že jakmile kněz kočár zastaví, přiskočí a setnou Rašínovi hlavu. O půlnoci se ozval hřmot a za chvíli vyšlehly ze tmy plameny. Kněz vstoupil na cestu a připravil si monstranci, jeho průvodci meče.

Kněz začal Rašína zaklínat, ale přízračný kočár kolem něj proletěl bez povšimnutí, jenom z dálky bylo slyšet Rašínovo chechtání.

Když nepochodili u kněze, vydali se prosit o radu astrologa, který se vyznal nejen v drahých planet, ale také ve věcech tajemných. Hvězdopřevodce jim poradil, že Rašína může zabít pouze člověk, narozený ve stejný den jako pan Rašín.

Po nějakém hledání na takového přišli. Byl jím pijan a rváč, sladovnický pomocník, o němž bylo známo, že se jen tak něčeho nezalekne. A skutečně. Na jeho rozkaz se pekelný kočár zastavil. Rašín se vyklonil, aby lépe viděl, co se děje.

Odváživce přiskočil a uťal zloduchovi hlavu. Koně se dali do klusu a zmizeli v dálce i s bezhlavým tělem. Uťatá hlava se skutálela do nedaleké studánky, spadla na její dno a tam zmizela. Od té doby se Rašín neukázal, jen kolem studánky běhal ještě tři dny ohnivý pes a žalostně vyl.